

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Českých Budějovicích rozhodl jako soud odvolací v senátě složeném z předsedy JUDr. Aleše Zezuly a soudců JUDr. Zuzany Völflové a Mgr. Jiřího Vaňka v právní věci žalobkyně [redacted] [redacted], zastoupené Mgr. Františkem Klímou, advokátem v Českých Budějovicích, nám. Přemysla Otakara II. č. 123/36, proti žalovanému [redacted], o určení vlastnického práva k nemovitosti, o odvolání žalobkyně ze dne 21.8.2013 ve znění doplnění odvolání ze dne 27.2.2014 proti rozsudku Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 26.6.2013, č.j. 30 C 329/2012-69,

t a k t o :

- I. Rozsudek soudu prvního stupně se **p o t v r z u j e**.
- II. Žalovaný nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Napadeným rozsudkem Okresní soud v Českých Budějovicích zamítl žalobu na určení, že účastníci řízení jsou podílovými spoluvlastníky rodinného domu [redacted] [redacted], když velikost spoluvlastnického podílu každého z nich je jedna

polovina z celku (odstavec I. výroku). Ve spojení s tím vyslovil, že žalovaný nemá vůči žalobkyni právo na náhradu nákladů řízení (závěrečný odstavec II. výroku).

V důvodech rozhodnutí okresní soud připomněl skutková tvrzení žalobkyně, o něž byl žalobní nárok opírá: V době výstavby sporného domu (██████████) žili účastníci řízení v družském vztahu, vedli společnou domácnost a oba byli stavebníky, neboť stavbu domu společně uskutečnili a v roce ██████ se do nemovitosti nastěhovali, bylo-li účelem stavby budoucí bydlení rodiny (účastníci řízení mají ██████████). Soud prvního stupně vyličil jednotlivé provedené důkazy včetně obsahu svědeckých výpovědí ██████████

██████████; vyhodnocením důkazů dospěl k závěru, že v souvislosti s výstavbou předmětné nemovitosti podílové spoluvlastnictví účastníků řízení nevzniklo, přičemž výlučným vlastníkem nemovitosti se stal pouze žalovaný. Účastníci o vlastnictví k nové stavbě neuzavřeli žádnou dohodu, stavbu společně neprováděli a z okolností případu vyplynulo, že mělo jít o stavbu pouze ve vlastnictví žalovaného. S odkazem na rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR pod sp. zn. 22 Cdo 2258/2007 soud prvního stupně akcentoval na skutkové odlišnosti obou případů, bylo-li v rozhodnutí Nejvyššího soudu vycházeno „z toho, že vztah účastníků jako druha a družky byl natolik hluboký, že žili spolu a později dokonce uzavřeli manželství“. Ke zkoumané věci okresní soud poznamenal, že jediným stavebníkem byl bez pochybností žalovaný, který stavbu prováděl „navíc s úmyslem mít ji pouze pro sebe“. Tento úmysl se projevil zápisem do katastru nemovitostí, výlučným financováním stavby z finančních prostředků žalovaného (ze strany žalobkyně nebyla projevna alespoň minimální finanční výpomoc) a chováním žalovaného jako jediného stavebníka, který rozhodoval o tom, jak dům bude vypadat, výstavbu naplánoval, zajistil na úradech, organizoval, hradil materiály i práci dělníků a některé práce sám prováděl, jakož i hradil náklady spojené s provozem domu. Rovněž svědci (příkladmo svědkyně ██████████) potvrdili, že hlavním úmyslem žalovaného bylo vystavět dům do budoucna ██████████. Na straně druhé se dle okresního soudu žalobkyni nepodařilo prokázat, že vztah účastníků byl „normálním vztahem druha a družky“, tj. že účastníci spolu bydleli a vedli společnou domácnost. Soud prvního stupně vzal za prokázané, že mezi účastníky sice existoval intimní poměr („dlouhodobě vedli jakési partnerství a z jejich intimního soužití se narodilo dítě“), nicméně tento vztah nebyl blízký a hluboký a v důsledku neshod a sporů (s odkazem na výpověď svědkyně ██████████) postupně vyústil do rozchodu (svědkyně ██████████). Charakter vztahu účastníků dokreslovala skutečnost, že si žalobkyně stále udržovala bydliště ve své polovině domu v ██████████, kde si nechávala své věci (svědek ██████████). V rozhodné době vzniku domu pobývala (fakticky bydlela) často v ██████████, kde vedla domácnost a žalovaného jezdila spíše navštěvovat s tím, že „tam někdy i přespala“ (svědci ██████████). K době vzniku sporné nemovitosti okresní soud poznamenal, že předmětná stavba byla vybudována na pozemku žalovaného po demolici původního domu „někdy v letech ██████████, když pro rozhodnutí ve věci není rozhodné, kdy přesně k tomu došlo“. Vznik nemovitosti vázal na stav, z něhož je jednoznačně a nezaměnitelným způsobem patrné alespoň dispoziční řešení prvního nadzemního podlaží. V té době byli účastníci řízení

partnery a vychovávali [REDACTED], nikdy se však nejednalo o klasický model rodiny, protože jmenovaní neplánovali svatbu, žalobkyně bydlela ve své polovině domu v [REDACTED] a do [REDACTED] (do místa sporného objektu) jezdila spíše na návštěvy, neboť se tam [REDACTED] líbilo. Při návštěvách u žalovaného žalobkyně pomáhala postarat se o zahrádku či o pořádek v kuchyni, jednalo se však o běžnou výpomoc v rámci návštěvy. Žalovaný od počátku vztahu dával najevo, že s žalobkyní nehodlá „založit klasickou rodinu, že nemá k žalobkyni natolik intenzivní vztah, aby s ní trvale žil či uzavřel manželství“. Takto k poměrům účastníků přistupovala i žalobkyně. O náhradě nákladů řízení okresní soud rozhodl podle § 142 odst. 1 o.s.ř. s přihlédnutím k tomu, že žalovanému žádné náklady nevznikly.

Proti předmětnému rozsudku okresního soudu podala žalobkyně dne 21.8.2013 později doplněné odvolání, v němž formulovala odvolací návrh na změnu napadeného rozsudku tak, že soud druhého stupně žalobě v plném rozsahu vyhoví. Z dokazování nevyplývá, že by se vztah účastníků v období výstavby sporného domu rozpadal. Takový skutkový závěr si okresní soud „prostě účelově učinil jen proto, aby odůvodnil zamítnutí žaloby“. V podrobnostech žalobkyně doplnila odvolací důvody tvrzením, že soud prvního stupně nesprávně bagatelizoval její úlohu v rámci soužití se žalovaným. Vztah účastníků trval více než [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]. Žalovaný žalobkyni finančně zabezpečoval a v této souvislosti žalobkyni zaměstnal ve své společnosti. Během výstavby domu v [REDACTED] si účastníci vybudovali provizorní bydlení. Jejich vztah se rozpadl teprve poté, co žalobkyně přišla na nevěry žalovaného, k čemuž došlo mnoho let po vzniku sporného domu. Odvolatelka nepochybovala, že žalovaný vzhledem ke své technické odbornosti stavbu fakticky řídil. Podotkla však, že stavbu prováděli odborní řemeslníci, přičemž žalovaný na domu fyzicky provedl minimum prací (instaloval určité elektrorozvody). Žalobkyně se na stavbě podílela tak, že se účastnila soulu se žalovaným porad s architektem a vyměřování základů, vybírala dlažbu a zařizovala kuchyni, tedy dělala přesně ty úkony, které lze při stavbě očekávat a požadovat od ženy bez technického vzdělání, nadto od matky na rodičovské dovolené, která má na starosti [REDACTED] (poznámka odvolacího soudu: [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]).

Žalovaný se k odvolání protistrany vyjádřil během ústního jednání odvolacího soudu. S odkazem na výpovědi před okresním soudem vyslechnutých svědků označil tvrzení žalobkyně za převážně lživá. Zdůraznil, že v jeho bydlišti žalobkyně nikdy neměla „trvalý pobyt ani adresu“. Účastníci spolu neplánovali budoucnost. [REDACTED] [REDACTED] a od té doby s žalovaným bydlí. Tvrzení žalobkyně o společných dovolených účastníků řízení žalovaný popřel (připustil, že žalobkyni dvakrát vzal na služební cestu).

Na úrovni obligatorního sledování základních procesních podmínek svého řízení odvolací soud konstatoval, že shora specifikovaný opravný prostředek uplatnila k tomu legitimovaná žalobkyně (§ 90 o.s.ř. ve spojení s § 201 o.s.ř.) v zákonné podací lhůtě patnácti dnů (§ 204 odst. 1 o.s.ř.) a v souladu s přípustností odvolání do napadeného rozsudku (výkladem § 202 o.s.ř.). Nesouhlas odvolatelky s meritorní částí rozsudku vymezil rozsah

přezkumné činnosti soudu druhého stupně, který byl povinen zabývat se krom věcné části výroku rovněž na něm závislým rozhodnutím o náhradě nákladů řízení (viz § 212 písm. b) o.s.ř.). K projednání opravného prostředku odvolací soud ve shodě s § 214 odst. 1 o.s.ř. nařídil ústní formu úkonu.

Protože odvolací řízení v předmětné věci bylo zahájeno před 1.1.2014, odvolací soud v otázce projednatelnosti odvolání aplikoval ustanovení občanského soudního řádu ve znění účinném do 31.12.2013 (viz čl. II. bod 2 přechodných ustanovení zák. č. 293/2013 Sb.).

Odvolání žalobkyně není důvodné.

Soudu prvního stupně především nelze vytknout žádné zásadní procesní pochybení; v průběhu řízení byla respektována procesní práva obou účastníků, dokazování bylo provedeno v rozsahu dostatečném pro meritorní rozhodnutí a v souladu s důkazními návrhy žalobkyně a žalovaného, přičemž důkazy byly jednotlivě a ve vzájemné souvislosti hodnoceny při dodržení zákonného požadavku ve smyslu § 132 o.s.ř. a s přihlédnutím k použitelné judikatuře vyšších soudů.

Za menší vadu, která je dle odvolacího soudu zhojitelná, lze spatřovat skutečnost, že se okresní soud v napadeném rozsudku výslovně nezabýval podmínkou naléhavého právního zájmu na předmětné určovací žalobě (§ 80 písm. c) o.s.ř. ve znění účinném do 31.12.2013). Z důvodů napadeného rozsudku lze bez větších pochybností dovodit, že soud prvního stupně uvedený předpoklad považoval za splněný, zamítal-li žalobu z následně zkoumaných věcných hledisek. Odvolací soud existenci naléhavého právního zájmu na dané určovací žalobě akceptoval, neboť žaloba na plnění se v dané věci nenabízí a žalobkyně by jiným způsobem než určovací žalobou nedosáhla změny v operátech nemovitostí.

Dle názoru odvolacího soudu úvahy soudu prvního stupně v rámci odůvodnění napadeného rozsudku ob stojí za situace, kdy žalobkyně od počátku řízení netvrdila existenci konkrétní dohody účastníků ohledně vlastnictví k nově vytvořené věci, tj. stavby sporného rodinného domu na pozemku ve výlučném vlastnictví žalovaného. Otázku vlastnického práva ke vzniklé stavbě tudíž bylo nutno zkoumat na základě jednotlivých okolností případu, tak, jak tyto skutečnosti vyplynuly z provedení dokazování. Pokud okresní soud z těchto okolností dovodil, že v daném případě mělo jít o stavbu rodinného domu ve vlastnictví pouze žalovaného, vyvrácena byla v tomto ohledu tvrzení (a důkazy k nim) žalobkyně co do jejího podílu na stavbě nemovitosti. Nutno zároveň dodat, že žalovaný se od počátku řízení bránil žalobě tvrzením, že rodinný dům od počátku stavěl s úmyslem realizovat svoji vlastní představu („postavit nový dům na tomto naprosto unikátním místě bylo mým celoživotním snem“) s ohledem na vůli jeho matky, která žalovanému [REDAKCE] nemovitost (pozemek s dřívější stavbou) darovala.

Nalezení a hodnocení okolností případu ve prospěch závěru o vytvoření stavby toliko ve prospěch výlučného vlastnictví žalovaného odvolací soud považuje za výsledek skutkově opodstatněný, vycházející z prvostupňového důkazního řízení. O úmyslu stavět pro sebe (rovněž s předpokladem dům v budoucnu přenechat [REDAKCE] účastníků řízení) se

žalovaný zmiňoval před svědkyní [REDAKCE] a svědkyní [REDAKCE], se záměrem žalovaného korespondovala také skutečnost, že ve stavebním řízení figuroval jako jediný stavebník a v tomto směru bylo vyznačeno vlastnické právo žalovaného ke sporné nemovitosti, aniž by v té době proti tomu žalobkyně brojila. Nelze nic namítat ani proti dalším soudem prvního stupně zjištěným okolnostem co do úmyslu stavebníka – žalovaného, který výstavbu financoval výlučně ze svých finančních prostředků poté, co stavbu „zajistil na úřadech“. Bez významu není ani skutečnost, že žalovaný výstavbu domu organizoval, prováděl si zde elektroinstalaci a později výlučně hradil náklady spojené s provozem nemovitosti.

Soudem prvního stupně nalezený záměr žalovaného stavět spornou nemovitost pro sebe (a v budoucnu ji přenechat [REDAKCE]) nebyl popřen argumentací (tvrzeními) žalobkyně. V tomto ohledu z provedených důkazů sice vyplynulo, že účastníci v době stavby sporné nemovitosti (což platí i pro dobu dřívější a pozdější) udržovali partnerský vztah, ten se nicméně vyznačoval tím, že oba jmenovaní spolu trvale nežili a do budoucna nic v tomto směru neplánovali (včetně uzavření manželství). Co do konkrétních skutečností je uvedený závěr dokumentován tím, že žalobkyně bydlela se [REDAKCE] účastníků a s dalšími [REDAKCE] ve své nemovitosti v [REDAKCE], kde vedla pro sebe [REDAKCE] společnou domácnost a odkud se nikdy neodstěhovala (jak o tom vypověděl [REDAKCE], který bydlel a bydlí v druhé polovině domu v [REDAKCE]). V zájmu [REDAKCE] účastníků žalobkyně žalovaného navštěvovala a žalovaný žalobkyni vypomáhal finančně, po určitou dobu ji zaměstnal ve své firmě a žalobkyni rovněž pomáhal i jinak (např. s úpravami kanalizace a plotu jejího domu v [REDAKCE] – viz výpověď svědka [REDAKCE]). Odtud je současně dáno průkazné zjištění, že žalobkyně neměla přístup k financím žalovaného a na přípravě, jakož i stavbě rodinného domu žalovaného (sporné nemovitosti) participovala příležitostnou radou. Volnější partnerský vztah účastníků řízení byl uvedeným způsobem definován v jeho celém průběhu, tedy včetně okamžiku vzniku stavby sporné nemovitosti. Odvolací soud předmětné závěry soudu prvního stupně, na něž se v podrobnostech odůvodnění napadeného rozsudku odkazuje, sdílí, neboť jmenované skutečnosti mají oporu v provedeném dokazování včetně bezchybného hodnocení důkazních prostředků optikou základních formálně logických postupů.

Argumentovala-li žalobkyně ve svém odvolání rozhodnutím Nejvyššího soudu ČR ze dne 28.3.2012 pod sp. zn. 22 Cdo 5071/2009, nutno zdůraznit, že zkoumaná věc vykazuje po skutkové stránce při srovnání s judikovaným případem řadu zcela podstatných odlišností. Zmíněné rozhodnutí Nejvyššího soudu konstatovalo vznik spoluvlastnictví druha a družky k nově vybudované nemovitosti za situace, kdy bylo prokázáno, že v době provádění stavby spolu účastníci trvale žili, společně uhrazovali náklady na své potřeby, plánovali společnou budoucnost, partnerka se podílela na podnikání druha, měla přístup k jeho financím a věnovala čas a námahu přípravě projektu stavby. Uvedené okolnosti případu v konjunkci vyústily ve vznik podílového spoluvlastnictví druha a družky, je-li zároveň z důvodů rozhodnutí Nejvyššího soudu zjevné, že případ byl posuzován jako svým způsobem hraniční (viz příkladmo důvodová věta rozhodnutí Nejvyššího soudu: „Jestliže odvolací soud vyšel z toho, že v době provádění stavby spolu účastníci trvale žili, společně uhrazovali náklady na své potřeby, plánovali společnou budoucnost, žalobkyně se podílela na podnikání žalovaného

a měla přístup k jeho financím, účastnila se společně se svým otcem zaměření stavby, věnovala čas a námahu přípravě projektu, nelze jeho úvahy ohledně spoluvlastnického vztahu účastníků k nově vytvořené stavbě označit za zjevně nepřiměřené“). Ve vztahu ke zkoumané věci jsou pak diference naprosto zřetelné: účastníci řízení spolu nikdy, tedy i v době provádění stavby, trvale nežili, společně neuhrazovali náklady na své potřeby, neplánovali společnou budoucnost, žalobkyně se nepodílela na podnikání žalovaného (byla pouze po určitou dobu v jeho firmě zaměstnána, což není kvalitativně totéž), neměla přístup k financím žalovaného a její podíl na přípravě a organizaci stavby rodinného domu byl spíše nahodilý a marginální (jak dovodil soud prvního stupně, šlo o příležitostnou poradní aktivitu žalobkyně). Za daného stavu bylo odvolatelkou v řízení před soudem druhého stupně navržené opakování její účastnické výpovědi nadbytečným a nepotřebným důkazem (žalobkyně se ostatně vyjádřila v oblasti tvrzení rozhodných skutečností přímo žalobou, kterou před okresním soudem měla možnost v rámci podrobné účastnické výpovědi upřesnit, což také učinila).

Ze všech shora vyslovených důvodů odvolací soud považuje napadený rozsudek (včetně bezchybného výroku o náhradě nákladů řízení) za správný a jako takový jej potvrdil postupem dle § 219 o.s.ř.

V odvolacím řízení úspěšnému žalovanému žádné účelné náklady nemohly vzniknout, čemuž odpovídá projev vůle žalovaného, který se předmětného práva vzdal, tudíž jej pozbyl a ve znění druhé výrokové věty odvolacího soudu nemá (§ 142 odst. 1 o.s.ř. ve spojení s § 224 odst. 1 o.s.ř.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí odvolacího soudu je dovolání přípustné jen za podmínek § 237 o.s.ř. (ve znění nyní platném). Účastník může dovolání podat do dvou měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího soudu prostřednictvím soudu činného v prvním stupni (prostřednictvím Okresního soudu v Českých Budějovicích). O uplatněném dovolání by rozhodoval Nejvyšší soud ČR se sídlem v Brně.

Krajský soud v Českých Budějovicích
dne 11. března 2014

JUDr. Aleš Z e z u l a , v.r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Jana Švepešová